

CARPE

UPPDRAAG & YRKESROLL

Daglig verksamhet

UPPDRAG OCH YRKESROLL DAGLIG VERKSAMHET

Läsanvisning och bakgrund

Uppdrag och yrkesroll - daglig verksamhet är en beskrivning av vad det innebär att arbeta med stöd och service till personer med funktionsnedsättning och vilka yrkeskrav som kan ställas. Det finns beskrivningar av uppdrag och yrkesroll för boende, daglig verksamhet, personlig assistans, barn- och ungdomsverksamhet och socialpsykiatri.

Uppdrag och yrkesroll – daglig verksamhet är ett komplement till och bör användas tillsammans med **Carpes yrkeskrav - generella kunskaper för medarbetare inom verksamhetsområdet Stöd och service till personer med funktionsnedsättning.**

De innehåller de grundläggande kunskaper som behövs inom området .

Målet är att Carpes yrkeskrav tillsammans med Uppdrag och yrkesroll ska kunna användas för olika syften och på olika nivåer. Exempel på användningsområden finns i inledningen av Carpes yrkeskrav. Precis som Carpes generella yrkeskrav är framtagna i en process med hjälp av en arbetsgrupp har Uppdrag och yrkesroll för de olika verksamhetsområdena tagits fram på samma sätt. Arbetsgrupper med chefsrepresentation från olika kommuner i Stockholms län har med utgångspunkt i frågan: Finns det specifika yrkeskrav som kan ställas kring de olika verksamhetsområdena? Frågan var öppen och processen i de olika grupperna var för sig men också tillsammans ledde fram till att det var mer som förenade när det gällde yrkeskraven än vad som skilde dem åt. Deltagarna i arbetsgruppen såg också snart i processen att det i de olika uppdragen och yrkesrollerna fanns något särskilt att fånga och formulera. Något som skulle kunna vara användbart på olika nivåer och i olika syften vilket resulterade i det här materialet.

UPPDRAG

Daglig verksamhet är en insats enligt Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS 9§ 10). Det övergripande målet i LSS-lagen är att främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet för de personer som omfattas av lagen. Målet är att den enskilde ska få möjlighet att leva som andra. Insatsen enligt LSS är ett medel för att uppnå detta mål.

Daglig verksamhet ska leva upp till de mål som lagstiftningen sätter upp. De är utgångspunkten i uppdraget tillsammans med den enskildes önskemål och behov. I lagstiftningen finns uppdragets värdegrund tillsammans med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning samt kännedom om funktionshinderområdets historia.

Uppdraget har sin grund i att en person ansöker om daglig verksamhet. Biståndshandläggaren mottar ansökan, gör en utredning och beslutar om daglig verksamhet ska beviljas.

Om insatsen daglig verksamhet beviljas skickar beställaren en beställning till vald daglig verksamhet. I beställningen ska det finnas en beskrivning av vad personen behöver och önskar med sin dagliga verksamhet.

När personen börjar på sin dagliga verksamhet ska medarbetaren och den enskilde tillsammans göra en genomförandeplan där det framkommer vad som ska utföras utifrån dennes önskemål och behov. Daglig verksamhet ska grunda sig på respekt för den enskildes självbestämmande och integritet samt att den enskilde i största möjliga utsträckning ges inflytande och medbestämmande. Upprättandet av genomförandeplanen är en process och inte ett enstaka möte. Utifrån målen i genomförandeplanen förs journalanteckningar över hur utförandet genomförs. Detta för att underlätta utvärdering, utveckling och uppföljning av insatsen tillsammans med personen. Dokumentationen är ett sätt att kvalitetssäkra att personen får den dagliga verksamhet som var tänkt.

Uppdraget kan också vara att stödja den enskilde i dennes sociala kontakter på en daglig verksamhet. Det kan bestå i att stödja till kamratkontakter och positiva sociala sammanhang. Att ordna arbetsuppgifter så att social förmåga tas tillvara och att personen utvecklar kontakt med andra inom och utanför organisationen är en viktig kompetens. Uppdraget kan även handla om att stödja individen att ta del av samhällslivet enligt egna önskemål och förutsättningar.

Daglig verksamhet har olika inriktningar, från traditionell daglig verksamhet till mer arbetsinriktade. Traditionell daglig verksamhet erbjuder ofta konstnärlig verksamhet, såsom bild och form, keramik, textilhantverk. Det kan också vara musik, data och ibland olika utåtriktade aktiviteter som att gå på museum, caféer mm. Verksamheten kan ha sinnesstimulering av olika slag, t ex taktil stimulering. De arbetsinriktade verksamheterna har ibland arbetsverksamhet i egna lokaler men kan även finnas som företagsgrupper eller egna praktikplatser på ett företag eller organisation. Företagsgrupper leds av en medarbetare från daglig verksamhet som handleder brukarna på plats i de arbetsuppgifter man har fått tilldelat sig från företaget. Egen praktikplats innebär att personen är ute själv på ett företag eller organisation och gör arbetsuppgifter på egen hand. Som stöd har personen en kontaktperson på företaget. Personen har även en medarbetare från daglig verksamhet som kommer ut och besöker och handleder vid behov.

Daglig verksamhet vänder sig till olika målgrupper. Från att ge stöd till personer med grav utvecklingsstörning till mer arbetsinriktad verksamhet för personer med lindrig utvecklingsstörning. Sedan finns det verksamheter riktade till personer med autismspektrumtillstånd samt för personer med förvärvad hjärnskada. Alla verksamheter har en gemensam bas utifrån att de ska stimulera till utveckling. Det kan också handla om att få ett adekvat stöd om man blir mer nedsatt i sina funktioner. Verksamheterna ska vara utformade för att kunna ge möjlighet att individanpassa daglig verksamhet efter personens behov. Uppdraget för medarbetaren på daglig verksamhet skiftar beroende på individens behov och vilken verksamhet man jobbar inom. Som medarbetare är man ett stöd för den unika personen för att han eller hon ska ha en passande daglig verksamhet utifrån sina önskemål och sina förmågor.

YRKESROLL

Det är viktigt att medarbetaren i sin yrkesroll har en faktisk kunskap om personens funktionsnedsättning och dess konsekvenser. Medarbetaren behöver ha en pedagogisk förmåga när det gäller att skapa arbetsuppgifter. Som medarbetare på daglig verksamhet ska man vara medveten om sin yrkesroll, att kunna reflektera kring både sitt egna förhållningssätt mot personerna på daglig verksamhet och om rollen som stödperson. Man behöver även reflektera över sin pedagogiska förmåga och över sina egna behov av kunskap för att kunna stödja individen på ett bra sätt.

I vissa fall kan det vara adekvat att ha en yrkeskompetens från ett annat arbetsområde, t ex från en verkstad eller affär. Arbetsuppgifter kan innebära att man behöver specifika kunskaper inom olika områden för att kunna stödja individen i dennes aktiviteter, arbetsuppgifter. Det kan t ex handla om hantverk, industriarbete, affärsverksamhet, café och restaurang m.m.

Att ständigt ha en reflekterande yrkesroll är viktigt för att vara lyhörd för vad personen önskar och kan behöva för stöd. Det är viktigt att kunna kommunicera med personen på dess egna villkor och därigenom främja och stärka dennes delaktighet och inflytande. Sammantaget ger det kvalitet och utvecklingsmöjligheter för den enskilde i sin dagliga verksamhet.

Medarbetarens arbete på en daglig verksamhet är att skapa och anpassa meningsfulla arbetsuppgifter och aktiviteter till personen. En viktig del handlar om hur man strukturerar upp en arbetsuppgift eller aktivitet. Med det menas att medarbetaren ska kunna dela upp en arbetsuppgift/aktivitet i olika delmoment som är anpassade. Klarar personen ett delmoment kan man ändra upplägget genom t ex att minska antalet delmoment och därmed ge honom eller henne utvecklingsmöjligheter. Medarbetaren behöver därför kunna analysera aktiviteter och arbetsuppgifter utifrån personens behov och intresse samt planera stödet om det t ex ska ges individuellt eller i grupp. Analys av aktivitet innebär att fundera över hur aktiviteten fungerar för individen. Undersöka vilka krav aktiviteten ställer då det gäller motorik, hastighet, fysisk tyngd, problemlösningsförmåga. Även att kunna undersöka olika sociala sammanhang för personen och dess förmåga att förstå tid eller att hitta, utomhus, inomhus m.m. Medarbetaren behöver bryta ned aktiviteterna och se runt vilka moment som det behövs stöd eller anpassning för individen. Medarbetaren behöver förstå att vissa aktiviteter är fria medan andra är mer förutsägbara, vissa mer repetitiva eller variationsrika och vad som passar vilken individ.

Medarbetaren ska kunna utforma miljön, information och verksamheten så att det blir så begripligt som möjligt för varje individ. Allt för att främja delaktighet och inflytande för personen. Arbete med förberedelse av aktiviteten kan behövas och även efterarbete på olika sätt. Medarbetare ska ha kunskap om individens egna hjälpmedel eller om de hjälpmedel som är allmänna på dagliga verksamheten. Det kan finnas olika utrustning, material eller redskap som kan behövas för att kunna utföra det som krävs i olika aktiviteter.

Daglig verksamhet kan vara organiserad så att personer jobbar i grupp. Det gör att medarbetare ska kunna leda grupper mot ett gemensamt mål. Men ibland jobbar man individuellt med någon i gruppen och ska sträva efter just den personens mål. Med andra ord ska man som medarbetare ha den pedagogiska förmågan att se både gruppen i stort men också varje enskild individ som ingår i gruppen. Då daglig verksamhet till stor del består av gruppaktiviteter behöver man kunna samarbeta med andra på verksamheten.

Men medarbetaren ska också kunna samverka med andra aktörer såsom anhöriga, boendet, habiliteringen m fl. Att medarbetaren har förmåga att vid behov skapa ett nätverk kring brukaren om den så önskar kan vara av stor vikt för att personen ska få möjlighet att leva som andra.

Yrkesrollen har i ett historiskt perspektiv ändrats och kommer att ändras framöver.

Utifrån kunskap om samhällsutveckling, olika syn på hur stöder till personer med funktionsnedsättning ska utformas och vad yrkesrollen ska innehålla, behöver man reflektera över sin yrkesroll utifrån grundläggande frågor som *Vilket uppdrag har jag?* och *För vems skull är jag på jobbet?*

